

**Domnului COTOROBAI Mihail,
Avocatul Poporului al RM**

Via e-mail:

ombudsman@ombudsman.md

**de la Asociația Obștească
Centrul pentru Drepturile
Persoanelor cu Dizabilități**

Mun. Chișinău, MD - 2012

str. A. Pușkin 16, of. 5

e-mail: info@cdpd.md

Tel.: +373 799 89 098

CERERE

Nr. 35 din 07.05.2020

Stimate Domnule Ombudsman,

Asociația Obștească Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități este o asociație constituită în vederea promovării, apărării și monitorizării respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități pe teritoriul Republicii Moldova.

Acționând în vederea protejării drepturilor persoanelor cu dizabilități de posibilele abuzuri din partea organelor de drept pe perioada stării de urgență, vă înaintăm prezenta cerere, prin care **solicităm intervenția Dumneavoastră, în calitate de Ombudsman, în vederea declarării nulității prevederilor pct. 8 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a RM nr. 1 și Anexă la Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a RM nr. 1 din 18.03.2020, pct 4-11 și 22-40 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a RM nr. 4 din 24.03.2020, pct. 11- 12 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a RM nr. 8 din 28.03.2020.**

În fapt, prin Hotărârea Parlamentului nr. 55 din 17.03.2020, pe perioada stării de urgență 17.03.2020 – 15.05.32020, Comisia pentru situații excepționale a RM (în continuare: Comisia sau CSERM) a fost împuternicită cu dreptul de a emite dispoziții executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, pentru cetățeni și alte persoane aflate pe teritoriul RM, vizând măsurile prevăzute de art. 2 din Hotărârea Parlamentului RM nr. 55 din 17.03.2020.

La data de 18 martie 2020, 24 martie 2020 și 28 martie 2020 Comisia a emis Dispozițiile nr. 1, nr. 4 și, respectiv nr. 8, prin care **au fost instituite derogări de la prevederile Codului de Procedură Civilă, Codului Administrativ, Codul Contravențional și Codul de procedură Penală.**

Prin aceste derogări au fost instituite norme cu caracter primar, emiterea cărora ține de competența exclusivă a Parlamentului, conform art. 60 alin. (1) din Constituție. Derogările instituite au prevăzut restrângeri serioase exercițiului dreptului la accesul liber la justiție, restrângeri ce ating grav substanța acestui drept. În special, restrângerile impuse vizează:

- instituirea unui termen extrem de scurt (24 ore) pentru contestarea Dispozițiilor CSERM, fără posibilitatea repunerii în termen (pct. 4 și pct. 9, Dispoziția CSERM nr. 4 din 24.03.2020);
- excluderea posibilității suspendării de către instanța de judecată a actului contestat (pct. 6, Dispoziția CSERM nr. 4 din 24.03.2020);
- excluderea posibilității exercitării căilor de atac împotriva deciziilor instanței de contencios administrativ privind Deciziile CSERM (pct. 10, Dispoziția CSERM nr. 4 din 24.03.2020);
- instituirea unui termen extrem de scurt pentru contestarea deciziilor agentului constatatator privind sancționarea contravențională (48 ore/24 ore), fără posibilitatea repunerii în termen (pct. 22-24, pct. 27, Dispoziția CSERM nr. 4 din 24.03.2020);
- instituirea unui termen extrem de scurt (24 ore/48 ore) pentru depunerea recursului împotriva hotărârii judecătorești contravenționale, fără posibilitatea repunerii în termen (pct. 35, pct. 37, Dispoziția CSERM nr. 4 din 24.03.2020).

În condițiile situației epidemiologice defavorabile, **limitările impuse sunt de natură să atingă existența accesului liber la justiție, în special pentru grupurile defavorizate**, cum ar fi: persoanele cu dizabilități, persoanele în vârstă înaintată, persoanele sărace, persoanele din localitățile îndepărtate de centrele raionale, persoanele care se află în autoizolare, ș.a.

Persoanele cu dizabilități, vârstnicii și persoanele din localitățile îndepărtate de centrele raionale și persoanele aflate în autoizolare nu pot, în condițiile actuale, să angajeze efectiv un avocat din cauza restricțiilor de circulație și lipsa transportului accesibil. Persoanele cu venituri modeste nu vor putea beneficia de serviciile gratuite a avocaților publici garanțați de stat. Or, procedura de desemnare a avocatului, de regulă durează 30 de zile, iar desemnarea avocatului în regim de urgență nu este posibilă fiindcă are loc doar în cazul reținerii în cadrul unui proces penal sau al unei proceduri contravenționale.

Subliniem că potrivit prevederilor art. 72 alin. (3) lit. e) și n) din Constituție, **organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești și a contenciosului administrativ precum și reglementarea infracțiunilor, pedepselor și regimului executării acestora se reglementează prin lege organică**. Totodată, conform prevederilor art. 10 alin. (2) lit. q) și r) din Legea cu privire a actelor normative nr. 100 din 22.12.2017, **organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora, procedura de judecată, precum și statutul judecătorilor, procedura penală, organizarea, competența și modul de desfășurare a activității Procuraturii, precum și statutul procurorilor sunt reglementate prin legea organică**.

Menționăm, că **nici Constituția, nici Legea cu privire a actelor normative nr. 100 din 22.12.2017 nu prevede posibilitatea derogării de la aceste prevederi nici chiar și în**

cazuri excepționale, cum ar fi starea de urgență, de asediu sau de război. La rândul său, nici Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război și nici Hotărârea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență nu atribuie în competența Comisiei adoptarea măsurilor în domeniul justiției.

Astfel remarcăm că derogarea de la prevederile de procedură poate fi efectuată doar printr-o lege organică, adoptarea căreia ține de competența exclusivă a Parlamentului în conformitate cu art. 60 alin. (1) din Constituție. Totodată, subliniem că **reieșind din prevederile art. 54 alin. (3) din Constituție, restrângerea dreptului la accesul liber la justiție nu se admite.**

Prin urmare conchidem că derogările în domeniul justiției, instituite prin Dispozițiile pârâtului în lipsa competenței, fiind de natură să restrângă accesul liber la justiție, aduc atingere gravă substanței acestui drept, fiind astfel lovite de nulitate.

În opinia noastră, asemenea faptă a Comisiei pentru situații excepționale constituie drept sfidare gravă a normelor și principiilor constituționale și prezintă o amenințare serioasă pentru democrația, statul de drept, precum și drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Totodată, stabilirea de către însăși Comisie a termenelor extrem de restrânse și rigide pentru contestarea dispozițiilor sale, precum și anularea căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești privind dispozițiile Comisiei creează riscul instituirii unui regim autocrat de putere publică.

Astfel, acționând în interesul persoanelor cu dizabilități în apărarea dreptului la accesul liber și efectiv la justiție, la data de 15 aprilie 2020 CDPD a contestat, printr-o acțiune de control normativ, prevederile pct. 8 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a RM nr. 1 și Anexă la Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a RM nr. 1 din 18.03.2020, pct 4-11 și 22-40 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a RM nr. 4 din 24.03.2020, pct. 11- 12 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a RM nr. 8 din 28.03.2020, ca fiind nule (copia cererii se anexează).

La data de 16 aprilie 2020 Curtea de Apel Chișinău a declarat acțiunea CDPD ca fiind inadmisibilă, invocând că CDPD nu ar fi în drept să înainteze acțiuni de tip *actio popularis*, menite să protejeze un interes de importanța publică (copia încheierii se anexează).

Pe data de 29 aprilie 2020 CDPD a înaintat recursul împotriva Încheierii de inadmisibilitate din 16 aprilie 2020, solicitând casarea acesteia și transmiterea dosarului spre reexaminare la Curtea de Apel Chișinău (copia recursului se anexează).

Având în vedere faptul, că există riscul respingerii recursului CDPD, fapt care va exclude posibilitatea efectuării unui control normativ asupra Dispozițiilor Comisiei pentru situații excepționale vizând măsuri specifice în domeniul justiției, vă înaintăm prezenta cerere, prin care

SOLICITĂM RESPECTUOS

să înaintați, în temeiul art. 11 lit. f) din Legea nr. 52 din 03.04.2014, o acțiune în control normativ asupra prevederilor pct. 8 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a RM nr. 1 și Anexă la Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a RM nr. 1 din 18.03.2020, pct 4-11 și 22-40 din Dispoziția Comisiei pentru Situații

Excepționale a RM nr. 4 din 24.03.2020, pct. 11- 12 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a RM nr. 8 din 28.03.2020, ca fiind nule, emise cu încălcarea competenței materiale, stabilind derogări cu caracter primar de la prevederile legilor organice în vigoare.

Având încrederea fermă că o eventuală acțiune de control normativ, înaintată de Ombudsman în temeiul art. 11 lit. f) din Legea nr. 52 din 03.04.2014, nu va fi declarată inadmisibilă și va fi examinată în ordinea stabilită de lege, contăm mult pe deschierea și dorința Dumneavoastră de a acționa în apărarea democrației, statului de drept, precum și drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

***Cu înalte considerațiuni,
Vitalie MEȘTER,
Director Executiv A.O. CDPD***